

ІВАНО-ФРАНКІВЩИНА: ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ТА СТРУКТУРА СУЧАСНОГО ТУРПРОДУКТУ РЕГІОНУ

Постановка теми дослідження. Зрушення, що відбуваються за останні десять років у туристичному комплексі України, ведуть до динамічної трансформації традиційного туристичного продукту окремих регіонів, появи багатьох нових інноваційних видів туризму і форм туристичного обслуговування, зрештою виступають визначальним чинником ускладнення (у деяких випадках – спрощення) територіальної організації туристичного комплексу відповідно до реалій, які диктує сучасний ринок турпослуг.

З відкриттям кордонів конкуренція на національному ринку туристичного обслуговування зросла на один-два порядки. За таких умов кризовий період, що тривав в середньому по окремих регіонах країни до 1997-1999 рр. змогли “пережити” лише ті структури, яким вдалося віднайти оптимальне співвідношення в системі “ціна/якість ↔ розрекламованість/імідж”. Відтак, з початком XXI століття практично у всіх регіонах України офіційна статистика фіксує неухильне й доволі динамічне зростання обсягів туристичного обслуговування. Так, у 2002 році Україну відвідали понад 6 млн. іноземних туристів, понад 7 млн. громадян України скористалися послугами внутрішнього туризму (при цьому кількість статистично необлікованих самодіяльних українських туристів, за імовірнісними підрахунками, становить близько 13-18 млн. осіб).

Окреслені реалії трансформації національного туристичного ринку визначають актуальність і наукову новизну усебічного дослідження сучасних трансформаційно-еволюційних процесів розвитку туризму й географічної організації модерного туристичного комплексу на рівні найперспективніших туристичних регіонів нашої країни.

Аналіз останніх досліджень з проблематики.

Питання вивчення структури і функціонування національного туристичного ринку та його територіальної організації займають в економічних та економіко-географічних дослідженнях українських науковців вагоме місце. Серед останніх праць, у яких сформовано теоретико-методологічні засади вивчення туризму як економічної категорії і просторової данності, слід назвати у першу чергу комплексні монографічні дослідження В.І.Мацоли (1997) “Рекреаційно-туристичний комплекс України” [12] та В.А.Калитюка (1999) “Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку” [8].

Розгляд окремих аспектів туризму в національних дослідженнях представлений рядом не менш значущих монографій, зокрема працею О.О.Любіцевої (2002) “Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти)” [11], що присвячена геопросторовому аналізу туристичних ринків різних таксономічних рангів (від глобального до національного), працею О.О.Бейдика (2001) “Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування” [1], у якій розроблено теорію і методологію оцінки просторово-ресурсної складової туристичного ринку України в цілому та кожного з її адміністративних регіонів зокрема, працю А.А. Мірошніченко (1998) “Агрорекреаційні зони в Україні” [13] тощо.

Цінними для розгортання подальших наукових досліджень з туризму є публікації офіційного характеру, наприклад, “Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки”, “Про стан та перспективи розвитку туризму в Україні

(інформаційно-аналітичний матеріал для парламентських слухань), 2000 р.”, статзбірники, публікації Державної туристичної адміністрації України і її Голови В.І.Цибуха [16, 21 й ін.] тощо.

В якості вагомого підґрунтя сучасних регіональних студій з туристичної проблематики розцінюємо досвід створення у 1998 році першої в незалежній Українській державі зведеної “Національної системи туристсько-екскурсійних маршрутів “Намисто Славутича” [14]. Широко представлена проблематика аналізу туристичних ринків і на міжнародних форумах останніх років [19, 20 та ін.] та періодиці [2, 6, 9, 15 та ін.]

Важливими для розуміння сутності процесів територіальної організації і турпродуктного позиціонування на туристичному ринку є низка регіональних досліджень, у яких географічним об’єктом аналізу виступає Карпатський регіон як окрема геотуристична цілісність, а також таксономічно супідрядні адміністративні області й турареали, що його формують. Зокрема, тут слід назвати монографію д.екон.н. В.К.Євдокименка (1996) “Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації)” [22], у якій накреслено цілісну стратегію управління розвитком регіонального туристичного комплексу, а також праці В.С.Кравців, В.І.Гетьмана, П.В.Жука, В.І.Мацоли та ряду інших дослідників [3-5, 9, 10 й ін.].

Формулювання цілей статті. Територіальна організація туристичного комплексу регіону складається з природно- і суспільно-ресурсної складових та наявної інфраструктурної бази туристичного обслуговування. Вона визначає структуру турпродукту, з яким регіон виходить на національний і міжнародний туристичні ринки. І в той же час запити туристичного ринку чинять обернений вплив і диктують вимоги щодо адекватності характеру територіальної організації туристичного комплексу регіону запитам ринку (споживацького попиту).

Розгляд структури сучасного турпродукту Івано-Франківського регіону як одного з найперспективніших туристичних регіонів України, є основною ціллю даного дослідження. Відповідно до внутрішньорегіональних особливостей турпродуктної спеціалізації івано-Франківщини, у дослідженні поставлено за мету проаналізувати зв’язок між туристичною спеціалізацією та характером територіальної організації туризму у регіоні.

На Івано-Франківську область припадає 2,3 % (13,9 тис. км²) і 3,0% (1,45 млн. осіб) населення України. Область поділена на 14 адміністративних районів, має два міста (Коломия і Калуш) з населенням понад 50 тис. осіб. В обласному центрі – м.Івано-Франківську проживає 240 тис. осіб.

Івано-Франківська область тягнеться з північного заходу на південний схід уздовж орографічної осі Українських Карпат. Поряд із Закарпаттям це найвисокогірніша область України. Близько 43 % її території складають гірські масиви, наймальовничішими серед них є: Чорногора, Горгани, Гриняви, Чивчини. Не менш строката область і в етнографічному плані. Вона складається з самобутніх етнографічних районів Опілля, Бойківщини, Гуцульщини та Покуття. Їх мешканці найповніше зберегли національний давньоукраїнський колорит з багатою матеріально-духовною культурою, а також низку самобутніх відмінностей в обрядах, народній архітектурі, одязі, побуті, мистецьких ремеслах, що саме по собі привертає неабияку увагу туристів.

Завдяки мальовничій ландшафтно-етнографічній строкатості, Івано-Франківщина має сформований імідж одного з найпопулярніших туристичних регіонів України. Туристичному руху в області притаманні свої специфічні риси: масовість, активність, молодіжність, помірна цінова політика туробслуговування. Ці риси вигідно

вирізняють Івано-Франківщину на туристичному ринку Карпатського регіону.

Івано-Франківська область має пряме залізничне сполучення з центральним та східним регіонами України, що забезпечує домінування в структурі туристичних потоків внутрішніх туристів. Частка іноземних туристів складає 8-9%, головним чином через недостатню розрекламованість області на ринку міжнародного туризму.

Основними транзитно-туристичними осями області є дві автомагістралі регіонального значення: Р-03 і Р-04. Траса Р-04 пролягає Прикарпаттям паралельно орографічній осі Карпат і зв'язує м.Івано-Франківськ й найбільші промислово-адміністративні центри області з Львовом та Чернівцями.

Натомість, Р-03 – це головна транскарпатська автомагістраль південно-східної половини Карпатського регіону держави. Через Яблуницький перевал магістраль зв'язує Івано-Франківськ з Румунією, Угорщиною і Словаччиною; крім того ця магістраль сполучає між собою найпопулярніші гірські курорти обох макросхилів Карпатської дуги: Яремча, Татарів, Яблуниця (Івано-Франківщина), Ясіня, Кваси, Рахів (Закарпаття). З кінця 1990-их років обидві автомагістралі перетворюються у потужні транзитно-туристичні коридори з розгалуженою інфраструктурою приватних мотелів, кемпінгів, ресторанів, сервіс-центрів, що здійснюють обслуговування транзитно-туристичних потоків на рівні європейських стандартів.

Дорожньо-транспортна інфраструктура внутрішньообласного значення також достатньо розвинута. Щільність автомобільних доріг становить в середньому по області 0,53 км/км², причому в передгірній половині області щільність автошляхів у 2,2 рази більша, порівняно з гірськими районами. Мережа доріг дає змогу охопити кільцевими екскурсійно-туристичними маршрутами понад 2/3 природних та історико-культурних атракцій області.

Івано-Франківщина характеризується як одна з етнічно найоднорідніших областей України, частка українців становить 94,7 % від усього населення. Завдяки цій обставині та периферійному положенні області відносно центрів геополітичної активності Центрально-Східної Європи, на Івано-Франківщині упродовж багатьох століть зберігаються автохтонні традиції народної української культури, у т.ч. традиції славнозвісної гостинності українців, обов'язковими елементами якої є щедре частування й услужливо-шанобливе ставлення до бажань гостей.

Поряд із Закарпаттям, Івано-Франківщина – найлісистіша область України. Під лісовими масивами перебуває 41 % території області. Понад третина лісового фонду – це унікальні екосистеми передгірних та гірських дубово-букових і ялинових (смєрєчєники) карпатських пралісів, що перебувають під охороною держави та використовуються для цілей розвитку екологічного туризму.

В Івано-Франківській області нараховується 147 об'єктів природно-заповідного фонду. Серед них: значні за площею гірськолісові резервати “Садки”, “Джурджівський”, “Княздвірський”, “Скит Манявський”, найбільший у регіоні Карпатський НПП, регіональний ландшафтний парк “Гуцульщина”. Комплексне рекреаційно-туристичне освоєння територій в околі природоохоронних об'єктів області знаходиться на початковій стадії через відсутність цільового інвестування та непоінформованість європейських інвесторів про туристичний потенціал цього унікального, майже не зміненого людиною куточку Європи.

Багата область і на об'єкти історико-культурної спадщини, яких нараховується понад 3,5 тисячі. Щороку вони притягують до себе туристів з усієї України та з-за кордону, у 2002 році екскурсійними послугами скористалося понад 80 тис. гостей області, з 1998 р. має місце тенденція стабільного зростання туристично-

екскурсійного потоку.

Внутрішньообласний розподіл туристичних потоків на Івано-Франківщині зумовлений впливом передусім природного й етнокультурного чинників. Відтак, за особливостями рельєфу, ландшафтними й етнокультурними характеристиками на території Івано-Франківщини виділяють дві рекреаційно-туристичні зони:

- *Гірська* (по орографічній осі Карпат межує із Закарпаттям і Буковиною), що включає в себе Долинський, Рожнятівський, Богородчанський, Надвірнянський, Верховинський і Косівський адміністративні райони.

- *Передгірно-долинна* (межує з Львівщиною, Поділлям та Буковиною), що об'єднує економічно розвинутіші Рогатинський, Калуський, Галицький, Тисменицький, Тлумацький, Городенківський, Коломийський і Снятинський адміністративні райони.

У їх межах виокремлюють ще ряд підзон або туристичних районів. Відповідно, стаціонарна рекреація і туризм у кожній з цих зон і підзон мають свої внутрішньорегіональні відмінності, що веде до урізноманітнення турпродукту.

Центральне місце в туристичному комплексі Івано-Франківської області посідають *стаціонарна рекреація*, що ґрунтується на загальнооздоровчій кліматотерапії в екологічно чистому середовищі Карпатського середньогір'я, та *активний гірський туризм*.

Загалом в області нараховується 96 туркомплексів, а також пансіонатів і будинків відпочинку готельного типу, які одночасно можуть прийняти до 14 тис. туристів. З них 73 об'єкти (76%) сконцентровано в горах. На цій підставі в межах Гірської рекреаційно-туристичної зони Івано-Франківщини виділяємо 3 відмінні туристичні райони, що розрізняються за рівнями турсвоєності, атракційністю, специфікою пропонованого турпродукту. Зокрема: Осмолодсько-Болехівський, Ворохтинсько-Яремчанський і Верховинсько-Косівський райони.

Осмолдсько-Болехівський туристичний район – це один з потенційно найперспективніших районів туристичного освоєння Українських Карпат. Район межує з найбільшими бальнеологічними курортами заходу України (Трускавець, Моршин), а також з найпопулярнішими в регіоні гірськотуристичними центрами Львівщини (Славське, Сколе) і Закарпаття (Воловець, Міжгір'я), сусідить з мальовничими національними природними парками “Сколівські Бескиди” і “Синевир”. У даному районі виділяються три основні центри туризму:

- Болехів – “столиця” етнографічного краю Бойківщини. Місцевий турпродукт повністю зорієнтований на обслуговування масових екскурсійних потоків з курортів сусідньої Львівщини. Екскурсантам пропонується відвідання музею та храмів Болехова, паломницький тур у с.Гошів (відвідання однієї з національних святинь – середньовічного монастиря XVI століття на Ясній горі), екскурсійний тур у с.Бубнище (відвідання високоатракційної природно-історичної пам'ятки “Скелі Довбуша” (своєрідний карпатський Стоухендж) – масив скель-останців з штучними печерами, в яких відправлялися язичницькі культи древніх культур, починаючи з доби неоліту).

- Новий Мізунь – рекреаційна зона на базі родовища мінеральних вод, що обслуговує внутрішньообласні рекреаційні потоки.

- Осмолода – потенційно найпривабливіший центр *пригодницького* гірського туризму в Карпатському регіоні. В околі селища на десятки кілометрів майже повністю відсутні інші населенні пункти (за винятком малих хутірних типу). Залісненість території понад 98 %. Природні передумови унікально сприятливі для формування позаконкурентного на ринку Європи гірськотуристичного продукту:

- пригодницько-екстремальний експедиційний туризм з набором основних елементів “школи виживання” гребенями важкопрохідних карпатських хребтів Красношир, Хом, Аршиця, Матахів (г.Сивуля, 1818 м.), Горган;

- карпатська робінзонада в повній ізоляції від сельбищно-дорожньої інфраструктури;

- елітарний ліцензований мисливський туризм;

- екстремальний сплав бурхливими карпатськими ріками Лімниця, Свіча, Мизунка (основна конкурентна перевага – рідкісна практично цілковита незайманість прирічкових ландшафтів упродовж багатокілометрових маршрутів сплаву).

Ворохтинсько-Яремчанський туристичний район (у територіальних межах найбільшого і найпопулярнішого в регіоні Карпатського національного природного парку) – це туристична “столиця” Українських Карпат, що притягує до себе в середньому 14-17% сумарного туристичного потоку в Карпатські гори. У районі сконцентровано понад 2/3 (72%) гірських туркомплексів Івано-Франківщини. На їх основі формується цілий спектр конкурентних турпродуктів, що поєднують від 2 до 5 видів гірського туризму.

Основою туристичної спеціалізації Ворохтинсько-Яремчанського району є стаціонарна рекреація в екологічно чистому гірському середовищі. Даний турпродукт реалізується у численних туркомплексах і пансіонатах готельного типу з середнім і високим рівнями комфортабельності й сервісу на таких бальнеокліматичних курортах альпійського типу: Яремча (туркомплекси і пансіонати “Яремче”, “Кемпінг”, “Первоцвіт”, “У Галини”, “Гуцульщина”, “Прикарпаття” та ін.), Микуличин (“Смерічка”), Татарів (“Піги”, “Кремінь”), Яблуниця (“Яблуниця”, “Карпати”, “Беркут”), Ворохта (“Говерла”, “Гірське повітря”, “Смерічка”, “Заросляк”, “Україна”).

Туркомплекси району пропонують найширший спектр сервісного обслуговування, що включає в себе багату національну кухню, фітобари з коктейлями з карпатських трав, басейн, російську сауну, солярій, конгрес-зал, обмін валют, інтернет-зв’язок, супутникове телебачення, прокат гірського спорядження.

Стаціонарна рекреація в літньо-осінній період урізноманітнюється насиченою туристично-екскурсійною програмою. На вибір клієнта пропонується до двох десятків різноманітних туристичних походів та екскурсій. Найбільшою популярністю серед гостей Карпатського НПП користуються:

- Комбіновані автобусно-пішохідні екскурсії:

- у заповідне ядро Карпатського НПП зі сходженням на найвищу вершину Українських Карпат г.Говерлу (2061 м.);

- курортами краю з відвіданням дерев’яних гуцульських храмів XVIII-XIX століть до високогірного Яблуницького перевалу (960 м.) з фуршетом у фешенебельному гірському ресторані “Беркут”;

- у середньовічний гірський монастир Манявський скит (1611 р.) з оглядом найатракційніших на Івано-Франківщині руїн Пнівського замку XIV століття;

- кільцевий маршрут “По Гуцульщині” через Коломию-Косів-Криворівню-Верховину;

- Пішохідні походи:

- вершинами-двохтисячниками Українських Карпат;

- до унікальних Горганського і Свидовецького резерватів;

- сходження екологічними стежками на наймальовничіші вершини НПП: г.Магура, г.Хом’як, г.Синяк, г.Явірник;

- екскурсії до “Скель Довбуша”, гірських водоспадів та ряду інших природних і

етнографічних атракцій національного парку.

- Водний сплав р.Прутом на байдарках, каное, плотах.

Третьою складовою місцевого турпродукту виступає гірськолижний туризм. За ступенем розрекламованості, масовістю, розвитком інфраструктури, якістю гірських трас Ворохтинсько-Яремчанський туристичний район впродовж багатьох десятиріч залишається лідером на ринку гірськолижного туризму в Карпатському регіоні. В усіх туристичних центрах району створена сучасна інфраструктура гірськолижного спорту (крісельні та бугельні підйомники, комплекси трамплінів, трамбувальна техніка, підїздні шляхи з паркінгами, прокат спорядження і ін.). До послуг туристів траси різної протяжності й складності, у т.ч. для сноуборду, лижного слалому. Рівень європейських стандартів обслуговування забезпечують новозбудовані спортивно-туристичні комплекси “Буковель”, “Заросляк”, “Авангард”, приватні готелі (“Піги”) і пансіонати Ворохти, Татарова, Яблуниці.

Дедалі більшу конкуренцію великим туркомплексам чинить сільський зелений туризм, у якому високий рівень комфорту поєднується з домашньою гостинністю сільських родин краю та незабутнім етнографічним колоритом відпочинку в гуцульському селі. До основних переваг відпочинку в приватних агрооселях Карпатського НПП слід віднести можливість безперешкодного збору лікарських трав, ягід і грибів у довколишніх лісах, рибальства, набуття навиків власноручного приготування карпатських страв з домашньої сировини, посильна фізична праця й опанування сільських ремесел (навики сінокосіння, заготівлі дров, розкладання гуцульської ватри, теслярства тощо).

Висококонкурентним потенційним турпродуктом, який у найближчій перспективі може запропонувати асоціація агроосель Карпатського НПП, є транзитний кінний туризм як початкового рівня складності (2-5-7-денні кінні переходи мальовничим лісистим середньогір’ям національного природного парку з ночівлями в комфортабельних агрооселях), так і ускладненими гірськими стежками з елементами робінзонади й екстріму.

Верховинсько-Косівський туристичний район – другий за популярністю й масовістю потоків туристичний район Івано-Франківщини. Район об’єднує два великі туристичні центри: смт.Верховина (“столиця” етнографічного краю Гуцульщини) і м.Косів (“столиця” етнографічного краю Покуття). Відтак, основною рисою спеціалізації даного району є *етнографічний туризм*.

Місцевий турпродукт включає у себе наступні складові: ознайомлення з традиційною архітектурою та укладом гуцульського життя, екскурсія у найвідоміший в Карпатському регіоні Музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття імені Й.Кобринського (нараховує 30 тис. експонатів, занесений до Королівської Енциклопедії Великої Британії як музей світових шедеврів), екскурсії в мальовничі гуцульські поселення Верховину, Косів, Космач, Криворівню з відвіданням краєзнавчих музеїв, шопінг на славнозвісному Косівському ярмарку виробів майстрів художніх промислів.

Інноваційною “родзинкою” етнографічного турпродукту в останні роки стали порівняно недорогі авіаподорожі над гуцульськими Карпатами на спортивних літаках приватної косівської фірми “Явсон”.

Стаціонарний рекреаційний турпродукт пропонує бальнеологічно-кліматичний курорт альпійського типу Шешори (оздоровчі туркомплекси “Шешори”, “Сріблясті водоспади”, “Гірська” з повним пансіоном та цікавим екскурсійним обслуговуванням).

Висококонкурентний турпродукт репрезентує на ринку асоціація агроосель

району і смт.Верховини зокрема. Крім стандартного набору послуг сільського зеленого туризму, гостям агроосель пропонується повністю “зануритися” у колоритний світ гуцульського побуту з активною участю туристів у старожитніх обрядах та народно-релігійних святкуваннях зі щедрим частуванням та забавами.

У зимовий період на базі спортивно-туристичних баз (“Черемош” і ін.) і приватних агроосель етнографічний туризм у смт.Верховині поєднується з гірськолижним.

Серед екотуристичних маршрутів незмінною популярністю серед туристів користується екологічна стежка ущелиною р.Чорний Черемош між хребтами Чорногори і Гриняв до с.Буркут.

Передгірно-долинна туристична зона Івано-Франківщини менш популярна на туристичному ринку Карпатського регіону, в основному через недостатню розрекламованість існуючого турпродукту. За географічним принципом у цій зоні виділяються два туристичні райони, що пропонують конкурентний турпродукт: Рогатинсько-Галицький і Снятинсько-Коломийський.

Пріоритетну роль у структурі турпродукту обох районів відіграє *історико-культурний туризм*. Популярними історико-культурними туристичними центрами передгірної Івано-Франківщини є Галич (національний музей-заповідник “Давній Галич” на місці столиці Галицько-Волинської держави XII-XIV ст. з унікальними музейними зібраннями, давньоруською церквою Св.Пантелеймона XII ст., руїнами Галицького замку 1367 р.), Рогатин (атракційні дерев’яні храми Св.Богородиці (XIV ст.), Св.Духа (1598 р.), Св.Миколи (1729 р.), костел Св.Миколи (XV ст.) та архітектурний комплекс історичного центру міста), Нижнів (церкви XVIII-XIX ст., млин XIX ст., початок Дністровського каньйону), Тлумач і Снятин (мальовничі архітектурні ансамблі історичних центрів старих прикарпатських містечок).

На внутрішній і міжнародний туристичний ринок Прикарпаття активно просуває *фестивальний турпродукт*, який в останні роки відзначається дедалі більшою популярністю й масовістю. Лідером у цьому напрямку є м.Івано-Франківськ – найчистіше, найупорядкованіше місто Карпатського регіону з історичною забудовою доби Ренесансу та багатьма визначними архітектурними атракціями (ратуша XIX ст., собори XVIII ст., Колегія єзуїтів, пивоварня 1767 р. тощо). Щорічно Івано-Франківськ збирає туристів з усієї України та зарубіжжя на Різдв’яний парад вертепів (7-14 січня) та травневий музичний фестиваль “Прикарпатська весна”.

Не менш популярним центром етнографічно-фестивального туризму в Карпатському регіоні є древнє місто Коломия (перша згадка у 1240 р.). Серед всесвітньовідомих атракцій міста – Музей народного мистецтва Гуцульщини і Покуття імені Й.Кобринського, Музей писанки (у експозиції – 10 тис. писанок з різною орнаментациєю й технікою розпису), а також міська ратуша (1877 р.) й інші архітектурні пам’ятки. Щороку Коломия організовує престижний міжнародний уєселов’янський фольклорний фестиваль “Коломийка” (серпень) з багатоденною виставкою-ярмарком виробів майстрів художніх карпатських промислів. Не меншою популярністю серед туристів користуються молодіжні “Коломийські забави” з оригінальними театралізованими гуляннями й фольклорними шоу-програмами.

Щодо форм туробслуговування, то на Івано-Франківщині поряд з подальшим розвитком модерних туркомплексів місткістю від 20 до 500 осіб чи не найдинамічніше серед областей України розвивається сільський зелений туризм [7]. Завдяки цьому на національному і міжнародному туристичних ринках регіон посідає дедалі міцніші позиції щодо ексклюзивних відпочинкових турів у малих карпатських селах із

етнографічно самобутнім бойківським, покутським та гуцульським колоритом.

Висновки. Матеріали дослідження *територіальної організації туристичного комплексу Івано-Франківщини та структури сучасного турпродукту регіону* на міжнародному й національному туристичних ринках дають підстави сформулювати основний висновок даного дослідження такого змісту: на туристичному ринку Карпатського регіону Івано-Франківська область репрезентована цілим спектром висококонкурентних турпродуктів від стаціонарної гірської рекреації й усіх видів (літніх і зимових) активного гірського туризму до етнографічного й фольклорно-фестивального туризму

За набором видів і форм туристичного обслуговування, характером територіальної організації галузі та наявним потенціалом розвитку модерної туріндустрії івано-Франківщина займає одну з провідних позицій не лише в Карпатському регіоні, а й загалом у рейтингу туристично найпопулярніших регіонів України (внутрішній і в'їзний туризм) та Центрально-Східної Європи (міжнародний туризм).

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К.: ВПЦ “Київ. ун-т”, 2001. – 395 с. 2. Безносок В. Туризм і його місце в соціально-економічному розвитку України // Регіональна економіка. – 2002. - №1. 3. Гетьман В.І. Курортно-рекреаційні системи Українських Карпат // УГЖ. – 1999. - №3. – с.34-37. 4. Гетьман В.І. Сучасний стан і перспективи розвитку курортної справи в Карпатському регіоні // Гори і люди (у контексті сталого розвитку). Матеріали міжнар. конф. (м.Рахів, 14-18 жовтня, 2002 р.). – с.39-41. 5. Гринів Л., Мацола В. Розвиток рекреаційного підприємництва в Українських Карпатах // Проблеми регіональної політики: 36. наук. пр. / Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 1995. – с.109-118. 6. Иванух Р., Жученко В. Стратегические проблемы развития туристско-рекреационного комплекса Украины // Экономика Украины. – 1997. - №1. – с.65-71. 7. Зінько Ю.В. Шанси і загрози розвитку сільського зеленого туризму в Україні // Відпочинок у сільській місцевості в Україні у ХХІ столітті: проблеми і перспективи. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Переяслав-Хмельницький, 2000. – с.34-36. 8. Калитюк В.А. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах ринку.- Львів, 1999. – 162с. 9. Кравців В.С., Жук П.В. Концептуальні основи перспективного розвитку рекреаційної індустрії в Карпатах // Економіка України. – 1993. - №12. – с.61. 10. Кравців В.С., Євдокименко В.К., Габрель М.М., Копач М.В. Рекреаційна політика у Карпатському регіоні: принципи формування, шляхи реалізації. - Чернівці: Прут, 1995. – 72 с. 11. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с. 12. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. – Львів, 1997. – 259 с. 13. Мирошніченко А.А. Аграрнорекреационные зоны в Украине. - Днепропетровск: Б.в., 1998. – 170 с. 14. Національна система туристсько-екскурсійних маршрутів “Намисто Славутича”. – Київ, 1998. – 401 с. 15. Прейгер Д., Малиярчук І. Розвиток іноземного туризму в Україні в контексті розбудови міжнародних транспортних коридорів // Економіка України. – 2001. - №6. – с.20-28. 16. Про стан та перспективи розвитку туризму в Україні (інформаційно-аналітичний матеріал для парламентських слухань). – К.: КІТЕП, 2000. – 87 с. 17. Рутинський М.Й. Географія туризму України: Навч.-метод. посібник. – Львів: Фенікс, 2002. – 107 с. 18. Симоненко Б.К. Регіони України: проблеми розвитку. – К.: Наукова думка, 1997. 19. Туризм у ХХІ столітті: глобальні тенденції і регіональні особливості. Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Знання України, 2002. – 559 с. 20. Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно- исторические предпосылки и последствия. Материалы IV Междунар. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – 328 с. 21. Цибух В.І. Проблеми і завдання розвитку туризму в Україні в ХХІ столітті // Туристский феномен: экономические, социальные, экологические и культурно- исторические предпосылки и последствия. Материалы IV Междунар. наук.-практ. конф. (г.Святогорск, 14-16 мая 2002 г.). – Донецк, 2002. – с.3-14. 22. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (Методологія формування, механізм реалізації). - Чернівці: Прут, 1996. – 288 с.

Territorial organization of tourist complex of Ivano-Frankivsk region in accordance to realities of modern internation market of tourist senice is analized in the article. Detail characteristics of Ivano-Frankivsk regions tourist product that is of nation and internation impartance in the tourist market ane given. Priorities of intra-region tourist specialization and feaches of formind of the tourist regions are examined.